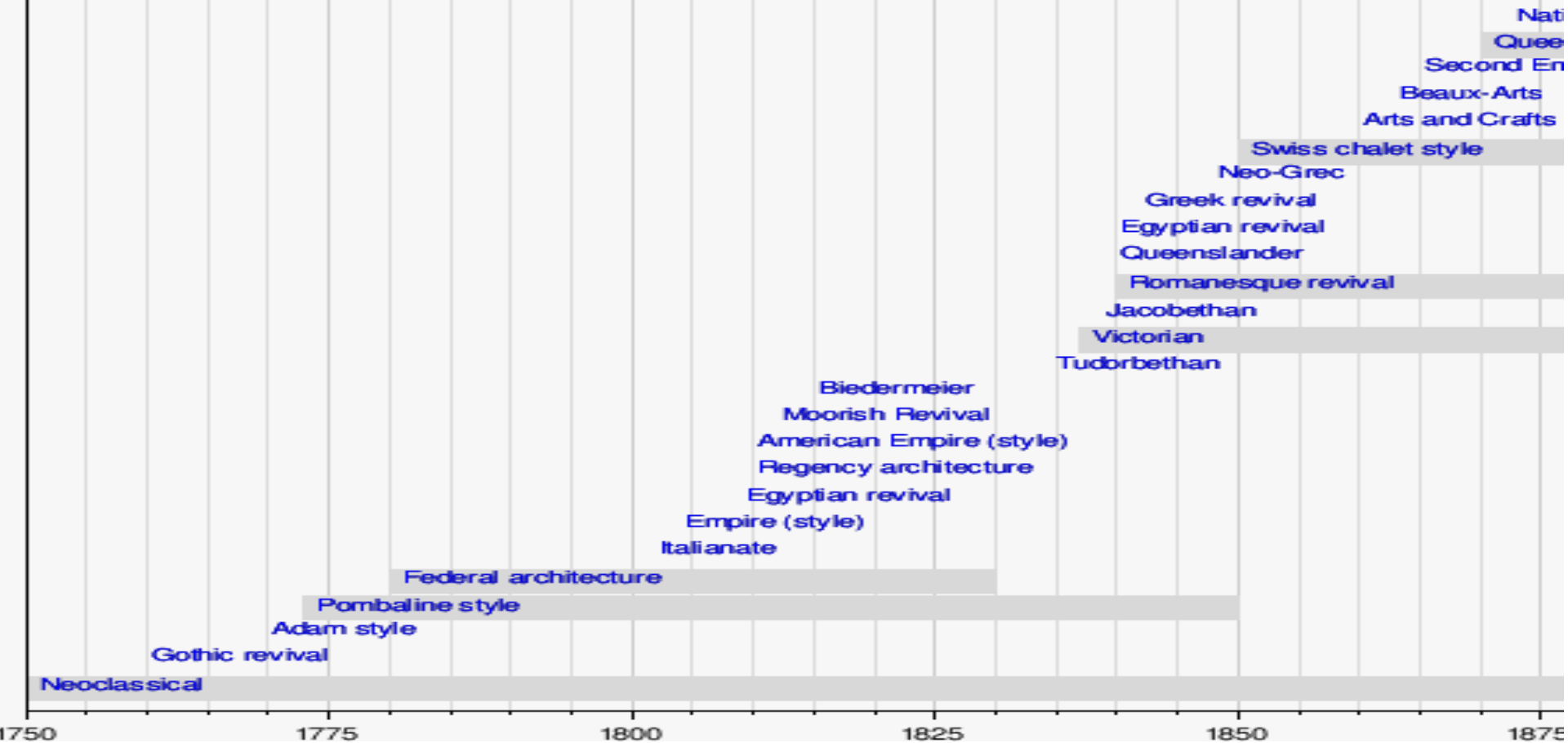

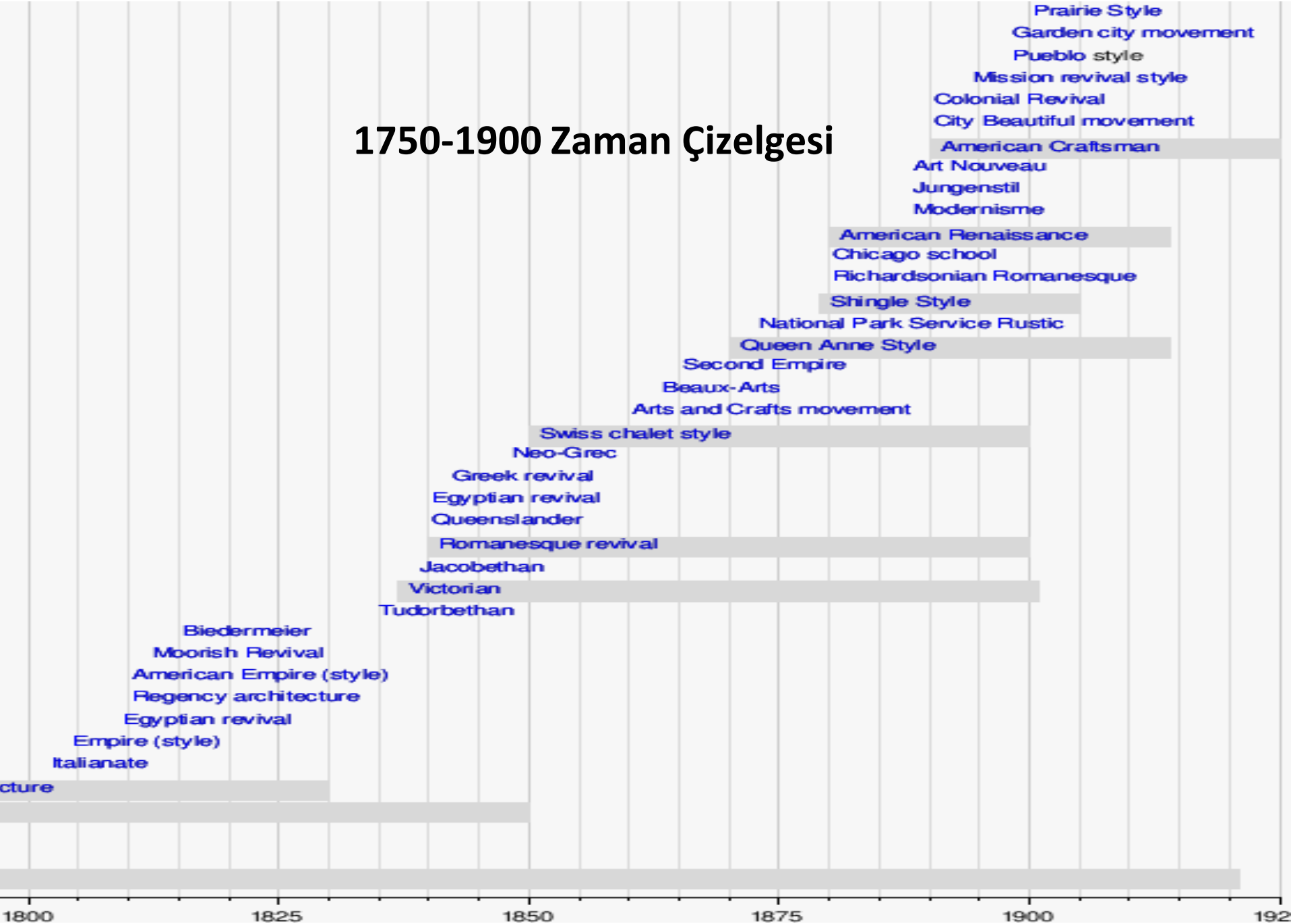
AYDINLANMA AĐI FRANSIZ İHTİLALİ

1720-1800

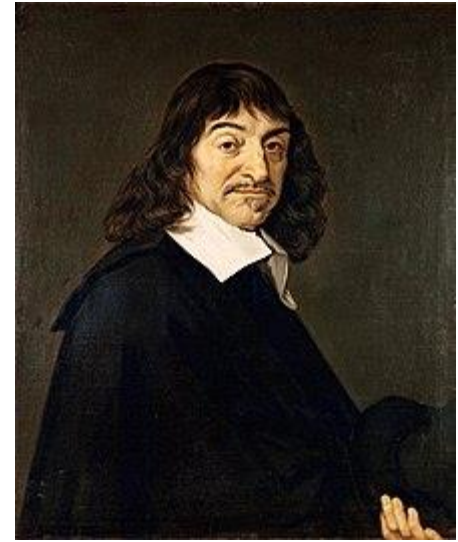
1750-1900 Zaman Çizelgesi

1750-1900 Zaman Çizelgesi

Rene Descartes (1596-1650)

- 17yy Fransız filozofu, matematikçisi
- Modern Felsefenin kurucusu olarak kabul edilir.
- Boşluktaki bir noktayı sayısal olarak tanımlamayı ve cebirsel denklemleri iki boyutlu koordinat sisteminde geometrik şekiller olarak göstermeyi sağlayan Kartezyen koordinat sistemini Descartes kurgulamıştır. Cebir ve geometri arasında bir köprü olan analitik geometrinin de temellerini Descartes atmıştır.

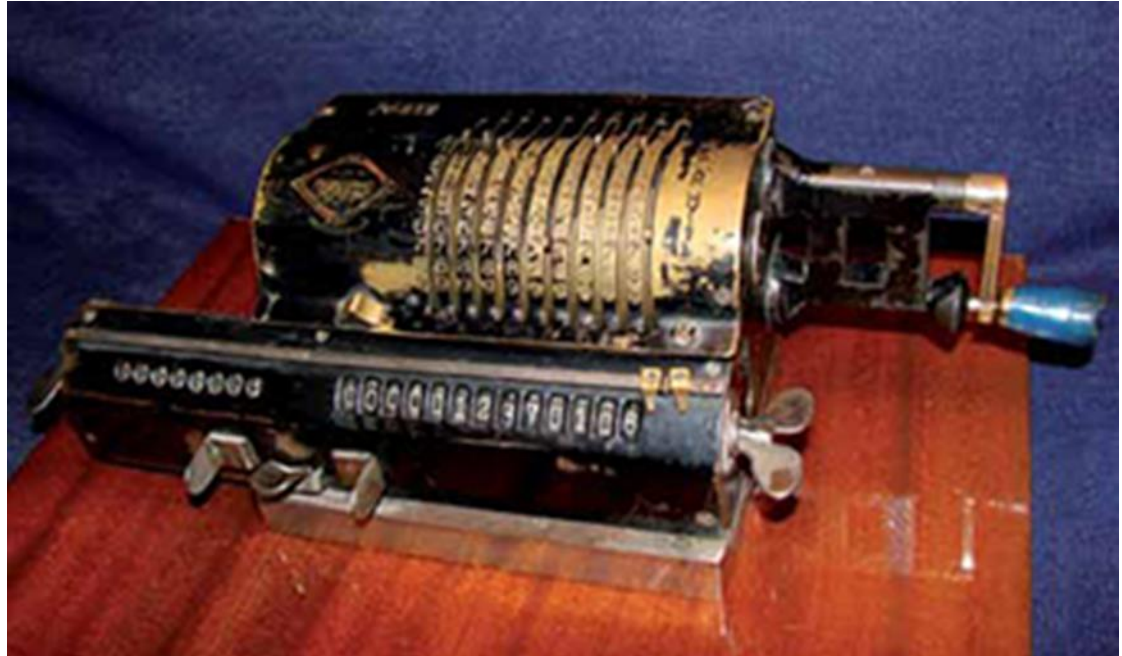
Düşünüyorum öyleyse varım.

- Varoluşu şüphe ve akıl üzerine kurar.

Gottfried Wilhelm Leibniz 1646-1716

- 17-18yy Alman matematikçi filozof.
- 1685'te çarklı hesaplayıcıyı icat eden ve aritmometre -ilk toplu üretilen mekanik hesaplayıcı- kullanarak Leibniz çarkını icat etti. Ayrıca ikili sayma sistemini yalınlaştırdı. Bu çalışması tüm dijital hesaplayıcıların mantığını oluşturdu.

aritmometre

Immanuel Kant(1724-1804)

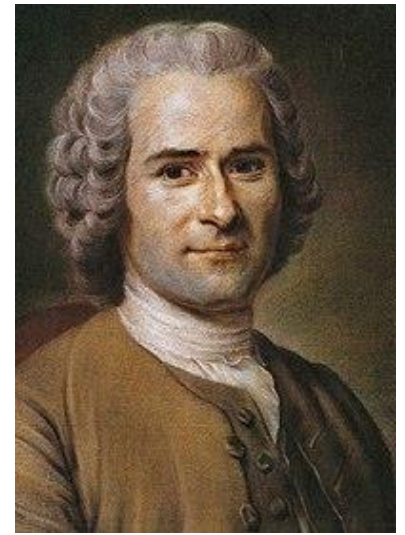
- 18yy Alman filozof.
- eleştirel felsefenin kurucusu olarak kabul edilir.
- Felsefedeki ilk ve temel misyonun bilimi temellendirmek ile ahlakın ve dinin rasyonelliğini savunmak olduğuna inanmıştır..
- Rasyonalizmden ve Ampirizmden önemli gördüğü öğeleri alarak, transandantal epistemolojik idealizm diye bilinen kendi bilgi kuramını geliştirmiş.

Montesquieu 1689 – 1755

- 18.yy Fransız siyaset filozofu.
- Kuvvetler ayrımı esasını ortaya atmıştır. Yasama-yürütme-yargı.
- farklı politik toplumlardaki farklı pozitif hukuk sistemlerinin çok çeşitli faktörlere, örneğin, halkın karakterine, ekonomik koşullarla iklimle, vs., görece olduğunu söylemiştir.
- tüm insanlar için geçerli olan tek bir doğa yasası ve evrensel bir insan doğası olduğunu kabul eden akılcılığa şiddetle karşı çıkmış ve kuvvetler ayrılığı prensibini ortaya atmıştır.
- Farklı coğrafyalar ve iklimler farklı biçimlerde yönetilmelidir ilkesini benimsemiş, yasaların ruhu ilkesini üretmiştir.

Jean-Jacques Rousseau 1712 - 1778

- 18.yy Fransız siyaset kuramcısı.
- Siyasi fikirleri, Fransız Devrimini etkilemiştir. Düşünceleri özellikle, Devrim'den sonra kurulan yeni devletin kalkınmasında, toplumun sosyal yapısında ve eğitim sisteminde etkili olmuştur.
- Doğru bir siyasal toplumun temellerini ortaya koyabilmek için olguların bir yana bırakılması gerektiğini belirtmiştir. Çünkü salt olgulardan hareket edildiğinde, çıkarlar, yararlar öne çıkmakta ve böylece adalet, hukuk ayaklar altına alınmaktadır.
- Yurttaşı, ortak benliği, halkı, devleti yaratan bir “toplum sözleşmesi”ni ve bu sözleşmeye toplumdaki her bireyin dahil olması gerektiğini savunur.
- Yasaların, halkın tümü için geçerli olması gerektiğini düşünmektedir.
- Rousseau’ya göre yurttaşlar olmadan erdem, erdem olmadan özgürlük, özgürlük olmadan devlet olamaz. Rousseau; devletin iktidara değil, halka ait olduğunu savunmuş ve ulus-devlet anlayışını benimsemiştir.

Voltaire 1694 - 1778

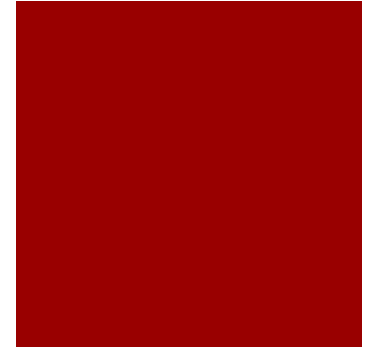

- 18.yy fransız siyaset filozofu.
- Fransız devrimi ve Aydınlanma hareketine büyük katkısı olmuştur.
- Her ne kadar ömrü boyunca yurttaşlık hakları ve din özgürlüğü gibi kavramları savunmuş olsa ve var olan Fransız rejimini eleştirse de Voltaire demokrasiden yana değildi. Onun gözünde en iyi yönetim biçimi 'aydın' bir monarşi veya 'aydın mutlakiyet'ti. Nitekim hayatının sonuna kadar "aydınlanmış bir monark'ın yönetimini ideal bir yönetim tarzı olarak savundu

David Hume, 1711 - 1776

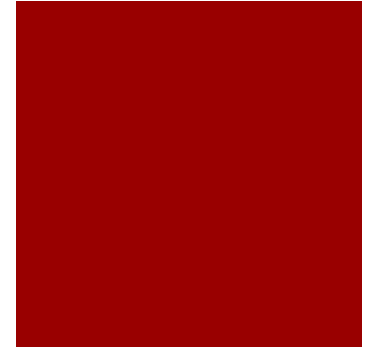

- 18.yy iskoç filozof.
- Bizim yalnızca, kendi zihnimizde doğrudan ve aracısız olarak tecrübe ettiğimiz ideleri, duyum ve izlenimleri bilebileceğimizi, bilgide kendi zihnimizin ötesine geçemediğimizi ve bundan dolayı herhangi bir şeyin insan zihninden bağımsız olarak varolduğunu söyleyemeyeceğimizi belirtir.
- İnsan zihninin tüm içeriklerinin bize duyular ve deneyimlerin sağladığı malzemeye indirgenebileceğini görmüştür, bu malzeme ise algılardan başka hiçbir şey değildir.

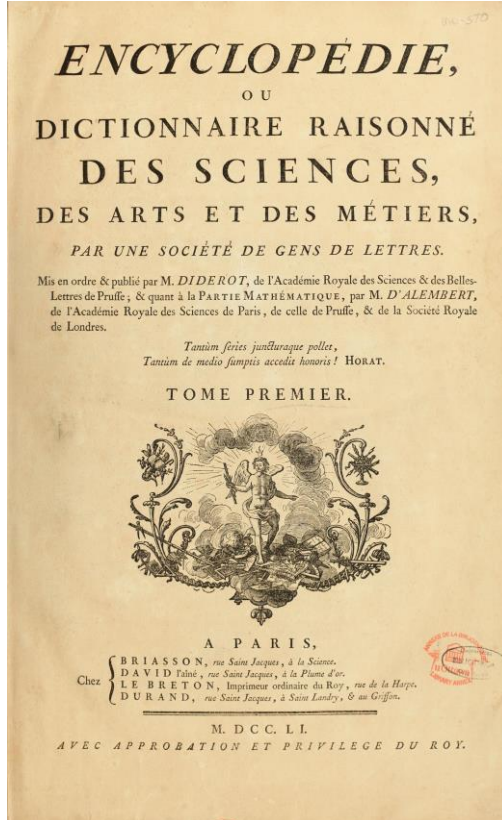
- "Ortaçağın düşünsel ve kültürel etkilerinin ortadan kalkmasıyla başlayan değişim 18. yüzyıldan itibaren yaygın hale gelmiş ve bir sonraki yüzyılda ise etkileri yavaş yavaş görülmeye başlanmıştır. Aydınlanma hareketi Rönesans ve Reformasyon ile başlayan toplumsal ve düşünsel ideallerin uygulanabilirliğini ve herkesin buna uyma zorunluluğunu ortaya koyma girişimidir."

DÖNEMİN ÖNE ÇIKAN OLGULARI

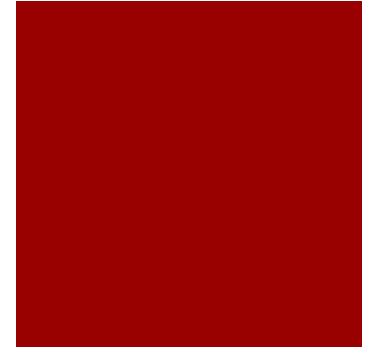
- 4 Temmuz 1776 ABD kuruluşu.
- Sömürgeciliğin İngiltere coğrafyasına kayması.
- Kitap endüstrisi gelişimi ve dolaşımının hızlı artışı.
- **Ansiklopedi yayınlanır.**
- Modern üniversitelerin ilk örnekleri açılmaya başladı. (Leiden, Göttingen, Halle, Montpellier, Uppsala and Edinburgh)
- Arkeolojik kazılar başladı.
- Roma, Atina, Baalbek gibi ünlü arkeolojik sit alanları keşfedildi.
- Tarihi nesneler coğrafyalar arasında satılmaya başladı.

ANSİKLOPEDI

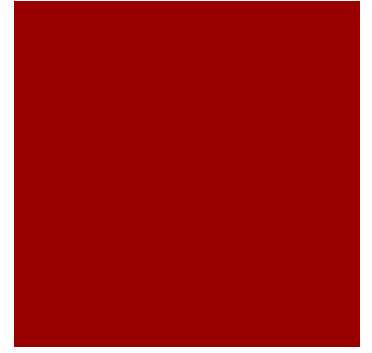
- Bilimler, Sanatlar ve Zanaatların Sistematiik Sözlüğü
- kitabın amacı "insanların düşünme biçimini değiştirmek" idi. Amaç içinde dünyanın tüm bilgilerini birleştirerek metin haline getirmek ve tüm bu bilgileri kamuya ve gelecek nesillere ulaştırmak tır.

Fransız İhtilali (1789-1799)

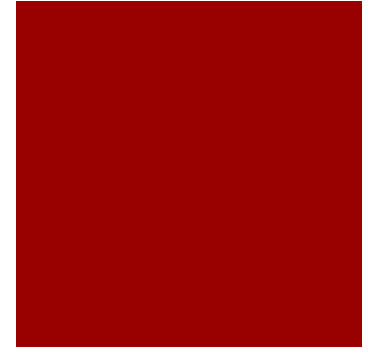

- Fransız İhtilâli (1789-1799), Fransa'daki mutlak monarşinin yıkılması ve Cumhuriyetin kurulması ile Roma Katolik Kilisesi'nin ciddi reformlar yapmasını gerektirdi. Avrupa ve Batı dünyası tarihinde bir dönüm noktasıdır. Sosyal bir akımı başlatan en büyük etkidir.
- Fransız halkı sarayın, kralın, seçkinlerin denetiminden çıkmaya başladı. Şehirlerde yaşayan pek çok burjuva, büyük bir atılım yaptı. Kitaplar yaygınlaştı. Bağımsız yayıncıların çıkardıkları gazete, bildiri ve broşürler, kitlesel bilinçlenmeyi destekledi. Bu koşullarda toplumsal değişim taleplerinin olgunlaşmaya başladı.

- Toplum büyük bir hızla değişmekte, bunun altında da 'aydınlanma filozoflarının' büyük etkisi bulunmaktaydı.
- Aydınlanma felsefesi, mantığın, köklü gelenekleri ve siyasal rejimin mutlakîyetçi eğilimlerini ortadan kaldırmayı emrettiğine kanaat getirmiştir.
- Aydınlanmacılar özgürlüğün tüm alanlarda olması gerektiği fikrini savunmaktaydı.
- Descartes, daha XVII yy'da, aklın ve eleştirel zihniyetin üstünlüğüne vurgu yapmış, Montesquieu ise yasama erkinin halkı temsil eden vekiller aracılığı ile kullanılmasını ve güçler ayrılığı ilkesinin hayata geçirilmesini önermiştir. Voltaire'e göre kral, filozoflardan kurulu danışmanların örgütüne uyarak toplumu aydınlatmayı hedeflemeli, İngiliz modelini benimseyerek, parlamenter bir sistemin kapılarını açmalıydı. Rousseau, insanların doğuştan eşit olduğuna inanmakta, çoğunluğun iradesinin (halk egemenliği) siyasal rejime hâkim olması gerektiğini vurgulamaktaydı. Diderot ile d'Alambert ise yasa önünde eşitlik, düşünce ve ifade özgürlüğü gibi talepleri dillendirmekteydi.

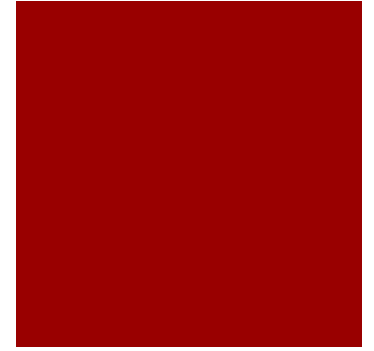
- Devrimden önceki yıllar Fransız ekonomisi için pek de parlak sayılmamaktadır. Gelişen ticaret, savaşlar sebebiyle yavaşlama yönüne kaymış; köylü, mahsulünden beklenen verimi alamayarak büyük sıkıntılarla karşılaşmıştır. Ayrıca, tek kıtlıkla, açlığa kadar dayanan sorunlarla karşılaşmışlar tek çözüm yolu olarak kıta şehirlere göç etme yolunu tutmuşlardır, fakat şehirlerde de onları parlak bir yaşam beklememektedir; artan nüfusun ihtiyacını şehirler karşılayamaz duruma gelmiştir. Nüfus artması doyurulması gereken insanların çoğalmasına sebep olmuştur. Gelenlerin işsizlik sorunuyla da karşılaşması, istihdam olanağı bulamamaları toplumsal sorunların artmasına neden olmuştur.

-
- Halkın içinde bulunduğu ekonomik sorunlar vergilerin düzenli olarak ödenmemesine yol açmış devletin en önemli gelir kaynağı olan vergilerin sekteye uğraması hazineyi büyük bir bunalıma sürüklemiş, uzayan savaş maliyetlerinin fazla olması ve teknolojinin gelişmesiyle savaş masraflarının artması, bir de saray masraflarının aşırılığı sebebi ile devlet iflasın eşiğine gelmiştir. Bu nedenle kral, vergilerin artırılması ve yeni vergiler konması yolunu tutmuş; bu plan dahilinde tüm toplumunda vergilerin yaygınlaşması düşüncesi ortaya çıkmıştır.

-
- Orta sınıf, peşine halktan diğer unsurları da katarak 14 Temmuz 1789 günü Bastille hapishanesine saldırdı. Hapishane ele geçirilip mahkûmlar salındı.
 - Fransız Devrimi 1789-1815 yılları arasında beş farklı dönem yaşayarak devam etti

Fransız İhtilalinin sonuçları

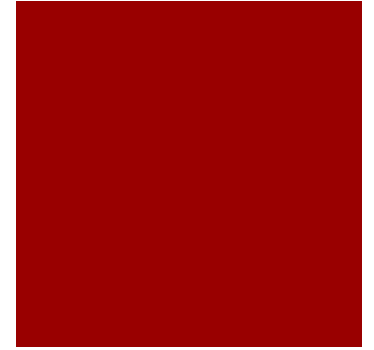

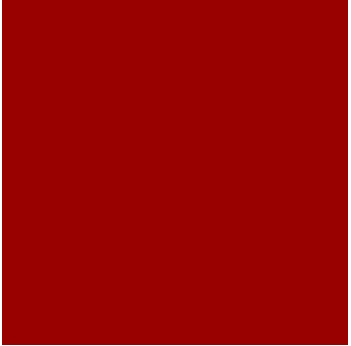
- Egemenlik hakkını Tanrı'dan aldığı iddia edilen mutlak krallıkların yıkılabileceği ortaya çıktı.
- İlkel şekli Yunan şehir devletlerinde görülen demokrasi, Kıta Avrupası'nda da gelişmeye başladı ve Batı medeniyetinin vazgeçilmez unsurlarından biri haline geldi.
- Egemenliğin halka ait olduğu kabul edildi.
- Milliyetçilik ilkesi, siyasi bir karakter kazanarak, imparatorlukların parçalanmasında etkili oldu.
- Eşitlik, Özgürlük ve Adalet ilkeleri uluslarda temel değerler oldu.

TANIM

- "Aydınlanma Çağı veya Aydınlanma yüzyılı, Avrupa'da 17. yüzyılın ikinci yarısıyla 19. yüzyılın ilk çeyreğini kapsayan ve önde gelen birtakım filozofların akıllı insan yaşamındaki mutlak yönetici ve yol gösterici yapma ve bireyin bilincini, bilginin ışığıyla aydınlatma yönündeki çabalarıyla seçkinleşen kültürel dönem, bilimsel keşif ve felsefi eleştiri çağı, felsefi ve toplumsal hareket olarak anlaşılmaktadır."

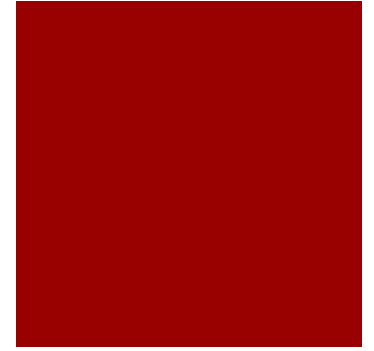
- Aydınlanmaya yol açan başlıca düşünsel gelişmeler Rönesans ve Reform hareketleridir. Aydınlanmanın ilk temsilcileri olarak genellikle **Rene Descartes** ve **Gottfried Wilhelm Leibniz** kabul edilir. Almanya'da Johann **Gottfried Herder**, **Immanuel Kant**, **Christian Wolff**; Fransa'da **Denis Diderot**, **Claude Adrien Helvétius**, **Montesquieu**, **Jean-Jacques Rousseau**, **Voltaire**; Büyük Britanya'da **David Hume**, **John Locke** ve **Thomas Paine** Aydınlanma çağının en önemli temsilcileridir.

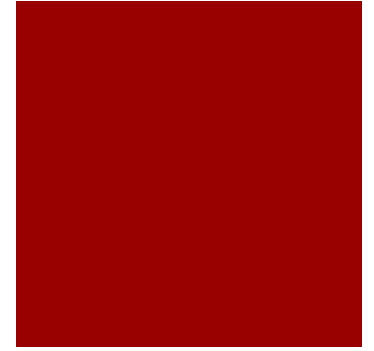
-
- Aydınlanma felsefesi ya da 18. yüzyıl felsefesi;

insanın kendi yaşamı üzerinde iradesini kullanmasını sorunsallaştırmış, hem düşüncenin hem toplumsal yaşamın köklü değişimlere uğrayacağı bir sürecin fikri/felsefi başlangıcı olmuştur.

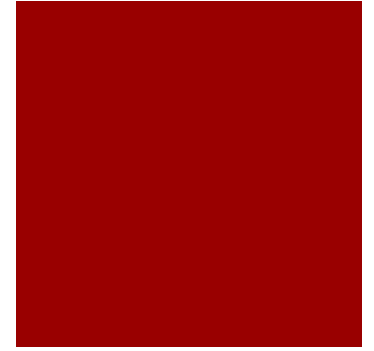
Bu yüzyılın sonlarına doğru meydana gelen Fransız devrimi (1789), ve ardından gerçekleşen modernleşme süreci, düşünsel anlamda etki ve kaynaklarını aydınlanma felsefesinden almıştır.

- Din ya da Tanrı merkezli toplumsal yapının ve düzenlemelerin yerini akıl merkezli bireysel girişim ve toplumsal düzenlemeler almıştır.
- Aydınlanma, Ortaçağ'da hüküm süren dünya görüşüne karşı yeni bir dünya görüşünün ortaya çıkması ve temellendirilmesidir.
- Bu yüzyıl yeni bir ideal ile tarih sahnesinde yer almıştır. Bu ideale göre, aklın aydınlattığı kesin doğrulara ve bilginin ilerlemesine dayanan entelektüel bir kültür egemen olmalıdır ve bu kültür sonsuz bir şekilde ilerlemelidir.
- İlerleme, insanın geleneğin köleliğinden kurtularak sürekli mutluluk ve özgürlük yolunda gelişeceği idealidir.

- Aydınlanma felsefesinin kaynağı Rönesans felsefesi ve özellikle de 17. yüzyıl felsefesinin ortaya koyduğu ilkelerdir.
- Rönesanstan itibaren düşünce tarihsel otoritelerden kurtulma sürecine girmiş, bilgi ve yaşam hakkında akla ve deneyime dayalı gelişmeler yaşanmıştır.
- 17. yüzyıl da bu gelişmeler sistemleştirilip temel ilkelere dönüştürülmeye başlanmıştır. Rasyonalizmin belirginleştiği bu yüzyılda aydınlanma felsefesinin düşünsel temelleri bir anlamda hazırlanmıştır.
- Sekülerleşme aydınlanma felsefesinin ve genel anlamda aydınlanmacılığın her tür girişiminde temel olmuş olan bir yönelimdir.

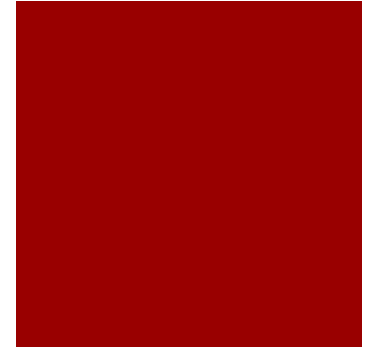

- Batı için Aydınlanma, Hristiyanlık düşüncesindeki insanın kilise otoritesinin heyemonyası/tahakkümünden kurtulmasıdır. Böylelikle, insan kendi aklını bir başkasının kılavuzluğuna başvurmaksızın kullanma iradesi göstermeye başlamıştır.

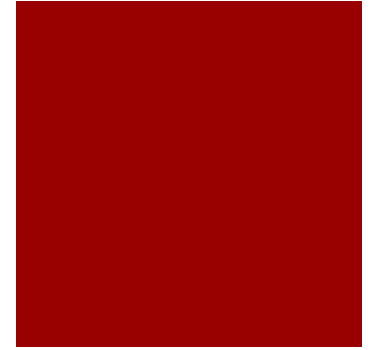
- **‘SAPERE AUDE’** (Horatius’un şiirinde kullandığı Latince deyiş)

«Kendi aklınla düşünmeye cesaret et»

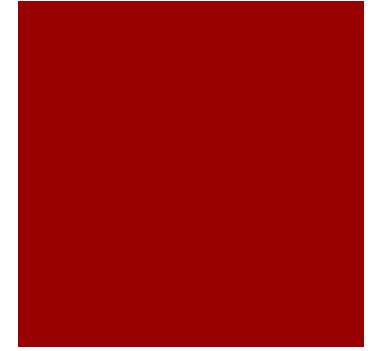
- Kant "Aydınlanma Nedir?" adlı denemesinde aydınlanma çağının felsefesini bu deyiş ile özetlemiştir.

- Aydınlanma çağının ana fikri, akıl aracılığıyla doğru bilgiye ulaşılacağı ve bu doğru bilgi ile toplumsal yaşamın düzenlenebileceğidir.
- Bilim alanındaki önemli gelişmeler aydınlanma çağına öncülük etmiş ve bu çağda çok yoğun yeni bilimsel gelişmeler olmuştur.
- 15.yüzyıldan itibaren başlayan yeni keşifler ve icatlar ile "karanlık çağ" olarak değerlendirilen Orta Çağ sona ermiştir. Deney ve gözlem, aklın uygulama araçları olarak bu dönemde bilimsel yöntemim ilkeleri oldu ve doğa bilimlerinde önemli gelişmelere kaydedilmiştir.

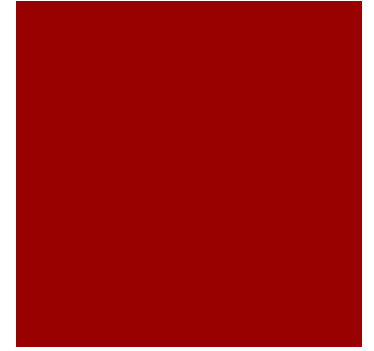
- Newton ve Kopernik ile tüm bir evren-dünya kavrayışı değişime uğradı.
- Descartes ve Kant gibi isimlerle bu değişen zihniyetin felsefi düşüncesi gelişti.
- Avrupa'daki endüstri devrimi ile bu sürecin maddi temelini oluşturdu. Yeni ve bambaşka toplumsal ve ekonomik ilişkiler içerisinde yaşamaya başlayan insanlar, ortaya çıkan yeni düşünce biçimleriyle dünyaya bambaşka gözle bakmaya başladı.
- Modern yaşamın temelleri atıldı.
- 1789 Fransız ihtilali, esas olarak, Fransız aydınlanmacılığının ürünüdür.

- "Aydınlanma Çağı, 17. yüzyılda, sıklıkla akla ve bilime atıfta bulunulmuştur. 18. yüzyılda, aklın ve bilimin artık sağlam temeller üzerine kurulduğunu ve toplumu yönlendirmesi gerektiğine inanılan bir çağdır. Bu kozmopolit yüzyılda fikir değişimleri çoğalmasına rağmen ortak bir zihniyet oluşmuştur. Bu zihniyetin ürünlerinden biri de **ulusalcılık** tır. Dolayısıyla Aydınlanma Çağının genel özelliklerinden biri de ulusalcı bir karaktere sahip olmasıdır."

-
- "Aydınlanma Çağı Reform hareketleriyle tetiklenen, Rönesans'la birlikte harekete geçen bir toplumun, siyasetin, iktisadın ve modernleşme sürecinin nihai aşamasıdır.
 - Aydınlanma 17. ve 18. yüzyıllarda var olan totaliter, feodal toplum yapısına, baskıcı din odaklı dünya kavrayışına karşı yeni olgunlaşmakta olan burjuvazinin öncülüğünde gelişen bir özgürleştirme hareketidir.
 - Aydınlanma çağı, akıl ve düşüncenin bireyin en güçlü yetisi olarak, birleşmiş bir biçimde, dünyanın ve toplumun metafizik ve mistik boyutta anlaşılmasına dayalı geleneksel toplum ve bilgi yapılarının ortadan kaldırılmasını ifade eder.

AKIL, aydınlanmanın anahtar kavramdır.

- "Kaynağını Rönesans ve Reform gibi toplumsal dönüşüm hareketlerinden alan, temelleri aynı olmakla birlikte Batı Avrupa toplumlarının kendi toplumsal yapıları ve tarihsel koşullarına göre ayrıcalık gösteren Aydınlanma hareketiyle birlikte özgürleşme, birey, insan hakları, toplum sözleşmesi, laiklik, demokrasi, eşitlik, bilimsel düşünce gibi kavramlar gelişti.
- Buna ek olarak, Aydınlanma hareketiyle; dinin, bilimin ve sanatın sınırları da birbirinden ayrılmıştır.